

DE DEMONSTRATIONE EVANGELICA

Math. 4.¹³² docet scriptura, ubi ait angelos accessisse, eiēq; ministraisse. item ubi commorat multitudo militia celestis laudantium Deum, ac dicētūm, Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, in hominibus bona voluntas. Hos igitur tanquam proprios angelos suūpliū indigentes auxiliū sic sanē recepit. Qui uero iam diu in mediis hominibus versabantur & uoluntabāt, quicq; & obsecrē & eudenter in terra, potentiam & imperium obtinebant, eos indigentem diuinacq; potestate fugatos subegit, damones utiq; perniciosos, ac sp̄ituū agrestium atq; immittim genera, utia cum eo qui inter hos malitie principia tum obtinet, callidissimo uidelicet illo, atq; impurissimo dēmone, sicut eos nonnulli sentientes dixerunt: Quid nobis & tibi fili Dei? uenientia tempus torquere nos: & hos quidē per ea qua & fecit & docuit, ualidissimē cedit omne autem humanū genus allocutionū manufuetis ac placidis quā si medicamentis, suisq; ipsius blandis exhortationibus ac documentis lanauit, & ab omni generis morbis ac perturbationibus non minus corporum quā animorum liberavit. Quumq; ab antiqua superstitione, ac terroribus quos error multitudinis deorum afferebat, atq; à turpi, petulantiq; uictu, omnēs se adeūtes solutos dimitteret, traducerec̄t ac mutaret eos, qui seipsum obseruerēt, à luxu ad modestiā, ab impietate ad pietatem, ab iniustitia ad iustitiam, ac præterea à crudelium dēmonē ostendit, ad diuinā uera pietatis comprehensionem: postremō cœlestis uita doctrināq; pietatis portas, genibus per totum orbem apertas ostenderet, usq; adeō seipsum demittebat, ut non solum la borantibus grauiterc̄ animo ægrotantibus salutarem dext̄a porrigeret, uerum etiā de ipsius fam portis mortis semimortuos, uel eos quoque qui penitus intēssent, tamq; diu sepulti essent, à mortis uinculis solueret. Propter quam maxime caulfam illi fui opus ad illa ufc̄ loca efficaciā agendi propagare, ut uidelicet nō solum in uitio, uerum etiam in mortuis do minaretur. Dum igitur cum patre est, atq; uniuersa prouidentia diuinā uirte administrat, cœlum ipsum una cum terra, & naturas quae in illis continentur, atq; eas quae supra cœlū ipsum intelliguntur diuinas & incorporeas ueterū & curat, Dei uerbum, & Dei sapientiam, & Dei uitios, & princeps, & dux, & rex, Quinetiam & Deus & Dominus in diuinis oraculis cum laude gnisca nomi & gloria nominatur, & illuminator quidem incorporearum, intelligentiā naturarum. Sol uero iustitia ac lumen veritatis est dictus, qui subseruit atq; operam suam immissit paternis dispositionibus, ex quo patris misericordia & opifex nuncupatur. Solus uero certo ordine nouis Deo obtemperare, qui etiam medius intercedit, inter Deum qui genitus non est, & eas res quae post ipsum genitae sunt, qui uniuersi curationem assumpit, & patri pro omnibus qui illi parens est consecratus, solusq; illum omnibus mitem, prop̄ plūm q; reddit: qui pontifex æternus, ac præterea Christus pater vocatur. Sic enim apud Hebreos olim appellabantur, qui imaginem primi per quādam signa referebant. Ac dum angelorum quidem ordinibus imperat, atq; ijs præst̄ magni consilij angelus esse dicitur, & militia cœlestis dux, ac maximus copiarum Domini imperator. Dum uero ad hęc nostra descēdit, nostramq; ipsorum rationalem naturam, & suę imaginis cauę & bonitate patris assūmit, ex quo sanē parvulus atq; insipientibus, ac propemodum pecoribus imperare uidetur, pastor ouī dicitur est. Quatenus uero animatiæ grotantiū medela pollicetur, meritò saluator ac medicus dicitur. Hoc enim apud Hebreos Iesu appellatio significat. Ceterū quis ipsi humano quoq; instrumento opus esset, quo etiam hominibus seipsum offendere, patrisq; sui agnoscendi & colēdi ueram rationē docere, ne hunc quidem recusauit modum: sed strenuissimē naturam nostrā ingressus, ad homines accessit, ad Deum hominā specie, ingens miraculum ostendit, ut non solum obscurē aclarat.

LIBER Q. VARTVS.

433

latenter, sine carne & sine corpore præset, uerum ipsi qđoq; corporeis obtutibus patens, hominūq; oculis miracula quæ supra hominem sunt exhibita fungs officio, documenta hominibus preberet, diuinumq; re uera atq; admirabile spectaculum, quale nullum aliud adhuc uisum esse memoratur: quippe quod et salutare, & idē beneficium omnibus sentiretur, ipse seipsum offendere. Sicut etiam Deus uerbum, filius hominis dicebatur. Et quate filius hominis.

Scholia in Cap. X.

Tres sunt capituli partes, in prima docet Filium Dei uenisse ut destrueret opera Satanae, cui nec homines nec Angeli, tyrannides eripere poterant. In secunda ostendit que beneficia in genus humānum contulerit Christus. In postrema Christi Domini nostri, nomina, elegia & epitheta, recenset.

Quomodo Christus inter homines egreditur: Cap. XI.

Deinceps uero reliquam vitam omnem eadem ratione peregit: nūc quidem similem nature nostrā infirmitatem, nūc uero ipsum Deum uerbum preferens, dum ingentia quādām atq; admirabilia tanquam Deus ueritatis efficit: ac quæ futura essent, tanto ante prædictis: & qui à multis non cernitur Deus uerbum, eum ipsum factis planissime demonstrat.

Scholia in Cap. XI.

Quae de Christi inter ludos conuertatione refert Eusebius, cum historia Euangelica. & hoc Pauli dicto conferenda sunt. Non enim uidelicet angelos affūmis: sed fenen Abramā affūmis: unde debūt per omnia fratris similes reddi, ut misericors esset & fidelis pontifex, in his quæ apud Deum forent agenda, ad expandi peccata populi. Nam ex hoc quod ipsi contigit tentatione esse, post eū & ijs qui tentantur succurrere. Ebr. 2. Demiraculū Christi uigilū bœvū uerō proprio, alia die sum. ej.

Christus immensa erga nos charitate uictus, etiam mortuorum animas renouauit. Cap. XII.

Vita etiam finem extremum quum ab hominibus discessit, initio eiusdem patrem ac similem præst̄it. Etenim usq; ad mortem, atq; usq; ad ipsos mortuos leges erga homines charitatis ipsum uocabant, ut eorū quoque, qui ante mortū erant, animas renouaret: quando quidem omnium quicunq; à condito aūo suffiſſent, salutem ipse curabat, nec non ut sua morte deleret eum qui imperium mortis habebat, quemadmodum diuina docent oracula. Atq; in hoc quoq; promiscue ruris dispensationem obiuit: quippe quianquam homo corpus de more sepeliendum reliquerit, ab eodem uero corpore tanquam Deus discesserit. Quum enim altius uocem emisisset & patri dixisset, Commando spiritum: solutus à corpore abiit, neutiquām Math. 27. expeditas dum mors ad ipsum accederet, sed illam cunctantem ac ueluti cestantem, ac potius coniunctem se in pedes & fugitantes, ipse à tergo insequens atq; impellens, æternasq; abditiorum tenebrarum portas refringens & mortuis qui illic catenis mortis impliciti erant, remeandi ad uitam iter reuictorum aperiens. Hac sanē ratione ipsius etiam corpus mortuū excitatum est, &

Christus res. est, & multa corpora eorum qui dormierant sanctorum surrexerunt, unaq^{ue} surgens mul- cum ipso in sanctam ac uerē coelestem ciuitatem ingressi sunt, ut meritō ex tos à morte hoc in factis literis dictum sit. Absorpsit mors quae inualuerat. & rursum, Ab- stulit Deus omnia lacrymam ab omni facie. Ipse uero uniuersi Salvator ac Dominus noster, qui Christus est Dei, uictoriaeque reportator dicitur, in propheticis uaticinis mortem obiurgans inducit, & animas soluens que illuc uincita detinebantur, ubi uictoria hymnum pronunciat, ipsa haec plane dicēs: De manu inferni eripiam eos, & à morte liberabo eorum animas. ubi 1. Cor. 1. 5. tua mors uictoria, ubi tuus mors stimulus? stimulus autem mortis, est pecca- tum: potestas autem peccati lex. Talis sanè illius uel uic̄ ad mortem fuit di- spenſatio, cuius non unam causam, qui uoluerit querere, sed plures inueni- Causa. et, primam namq^{ue} illam ipsum uerbum docet, ut tam in mortuis quam in ui- uis dominaretur: alteram, ut noſtras abstigeret maculas peccatorum, qui pro nobis sacrificatus, & pro nobis execratus factus sit: tertiam, ut tanquam Dei uictima atq^{ue} ingens sacrificium, ipsi supremo Deo offerretur pro uniu- so mundo: quartam, ut sic fallacioſe ac dæmonice efficaciter euersionem mo- liretur: quintam, ad hac, ut suis familiaribus ac discipulis uite, que post mor- tem apud Deum futura est spem, non oratione, nec uerbis aut uocibus, sed factis ac rei p^{la} representatis, & quod uerbis pollicitus fuerat, oculis ipsius intu- endum subiiciens, confidentiores eos atq^{ue} alacriores praefare, ad eam que ab ipso instituta fuerat religioſe uitæ rationem, omnibus simul & Græcis & Barbaris nunciandam. Protinus itaq^{ue} hos ipsos familiares ac fodes, quos ipse libi de optimis lectos aſciuerat, apostolosq^{ue} suos ac discipulos declar- uerat, sua ipsius divina uirtute compleuit: ut quam ipse nunciauerat Dei co- gnitionem, illi omne hominum genus docerent, unam interim omnibus, & Græcis quam Barbaris, religionis instituens rationem: ea porro erat, ut à de- monibus procul recederent, eosq^{ue} fugerent, deorumq^{ue} multiitudinis fallacia- nis declinarent, atque unum solum supremum Deum uero cognoscerent: præterea liberationem ab ihs, qua prius ignoranter commiserant, dummo- do ne in iſdem perseuerarent, & unam omnibus salutis spem, per illud quod ipse posuerat sapientissimè, ac cum omni uirtute uiuendi institutum, pollicebatur.

Scholia in Cap. XII.

Articulus Symboli Apostolici explanat Iudeus in hoc capite, ac recente causa mortis defensa ad inferna & resurrectionis. Summarum horum omnium ut breuiſime ita sapientissime Paulus expressit, cum diceret Christum esse mortuum propter peccata nostra & eundem resurrectum propter nostram iustificationem. Rom. 4.

Natura diuina in assumpta humanitate ledi non potuit.

Cap. XIII.

Qum igitur haec ita se habeant, non oportet te animo perturbari, ta- meti & ortum, & corpus, & dolores, & mortem, de materia experti atq^{ue} incorporei Dei uerbo audis. Ut enim solaris luminis radij licet omnia compleant, & corpora mortua mortalitate attingant, ipsi tamen nihil patiuntur: sic etiam, multoq^{ue} magis, Dei uis incorporea, natura sua nullum ne que incommodeum, nec nōcumentum accipiet, nec unquam seipsa deteri or fieri, quamvis incorporea quadam ratione corpus attingat. Quid enim: an non abiecti eo in quo homo factus est corpore, semper atq^{ue} usquequaq^{ue} per totam elementorum, ipsorumq^{ue} planè corporum materiam penetrans, tanquam is qui Dei fit ratio quædam opifex sapientia, qua ab ipso proficietur, in ea ipsa rationes & claudit & signat: dum uidelicet inanitimis uitam, in formibus uero, & nullam natura speciem habentibus, formam, figuramq^{ue} imprimunt: quasq^{ue} in le habet pulchritudines, incorporeasq^{ue} species, corpo- rum qua-

rum qualitatibus immiscet, mouetq^{ue} ea q^{uo}d sua ipsorum ratione inanima, immotaq^{ue} sunt, terram, aquam, aërem, ignem, sapientissimo quodam omni- que concinnitate referit motu: atque ordinat omnia quæcunq^{ue} in ordinata sunt, eademq^{ue} auget ac perficit: ac sua ipsius diuina, rationaliç uirtute acce- dit ad omnia, ac per omnia penetrat, omniaq^{ue} attingit: necq^{ue} tamē nocuēti quicquam ex earum rerum aliqua trahit, necq^{ue} suam ipsius naturam coin- quinat: eadem itaq^{ue} est ratio, dum etiam inter homines degit, illos quidem ante paucos & numerabiles, solus utique eos, de quibus scriptum est, pro- phetas iustosq^{ue} uiros, ijsq^{ue} alijs aliter se ostendit, nouissime uero am omni- bus malis impensis & Hebreis simul & Græcis, ex abundanti optimi patris bonitate amoreq^{ue} erga homines, beneficium seipsum salutaremq^{ue} exhibet, Matt. 1. plane hoc ipsum ac publice denuncians: Non indigent (inquit) bene ualen- tes medico, sed male habentes. Non ueni ut uocarem iustos, sed peccatores ad penitentiam. Vocabat ergo Salvator omnium, dicens: Venite ad me o. Matthe. 1. mnes qui laboratis & oneratis elis, & ego reficiam uos. Vocabat ac sanabat liberaliter, per illud humanum instrumentum quod præ se ferebat, ueluti qui- dam mulier uir, qui per lyram quam sit doctus ostendit: nec non ægrotan- tibus animis ijsq^{ue} quis in corporibus degebant, ueluti optimus quidam medi- cus, dum cognata congruentiç ope ipsum hominem curat, ipse seipsum ex- exemplar omni sapientia, omniq^{ue} uirtute referre uite precepit, docebatq^{ue} inte- rim ueritatem: non quam ab alijs compilasset, sed eam qua & à seipso & à patre, præfisis illis, qui tam multis anti seculis à nostra ætate procul uixerant, Dei amici, qui ante Mofen floruerunt Hebreis, ueluti lex quadam expoli- ta esset: & corpora ipsa non minus curabat, quam animas. Nam corporeis quidem hominum oculis, quæ per corpus ab ipso fiebant, intuenda compa- rebant: rursusq^{ue} corporeis auribus doctrinam, per corpoream itidem lingua- insonabat: nec non omnia perficiebat per eum quem assumperat hominem, ijsq^{ue} qui non aliter quam sic duntaxat ipsius diuinitatē sentire poterat. Hac Due natura namq^{ue} omnia ad ultimum atq^{ue} utilitatem omnium nostrum, humanum genus in Christo omni prosequens amore Dei uerbum, paternis consiliis administrabat: ipse impermitte- interim rursum & materia expers, & incorporeus manens, cuiusmodi etiam pridem apud patrem erat, necq^{ue} mutans efficiat, necq^{ue} perdens quod lu- iplius naturæ proprium erat, necq^{ue} uero aut corporis uinculis impeditus, aut illa diuinitate deflectus: ac ne domesticat quidem uerbi potestatem amittens, sed necq^{ue} ijsq^{ue} qui illuc quidem ubi ipsi humanum uas aderat degeneret tan- tum, in alijs uero uniuersi partibus esse prohiberetur. Etenim tunc quoque quum inter homines uerba latitabat, nihilominus omnia complebat, interim & cum patre & in patre idem erat, & omnium rerum pariter in eodem tempo- re, tam celestium quam terrestrium curam gerebat: nūquam ab illa preſen- tia, qua cunctis rebus adeſt, nostro more exclusus: necq^{ue} diuina, ne ageret mo- re suo, impeditus: sed illa quidem à seipso communicans homini, hæc uero à mortali ipse non accipiens. Item mortali quidem uim diuinam suppeditans, à mortali uero ipse non contra in partem, aut communitatē adductus. Ne que igitur in parti à corpore ipse incorporeus inquinabatur, necq^{ue} item qui patibilis naturæ expers erat, aliquid à mortali secundum efficiat patieba- tur. Nam necq^{ue}, uerbi gratia, dum lym pulsatur, aut nerui conuelluntur, pati- teribilis est eum qui ita præludit, necq^{ue} dum culuſplam uiri sapientis cor- pus torquet, illius sapientiam, aut quæ in corpore gerit anima cœdi, aut puniri merito dicere possimus. eadem ratione netiquam, multoq^{ue} etiam mi- nus, quod uerbi aut naturæ, aut uis, detrimenti quippiam ex corporis affecti onibus trahat, affirmare par est. Nam supra ne luminis quidem illud apposi- tum exemplum, pollui solares radios dum coelitus in terram demittuntur, &

lum ac coenam atq; omnis generis fordes attingunt, concedebat. Illuminari quidem etiam hæc ab ipsius luminis radijs, nihil sanè nos affirmare prohibeat. Solem vero ipsum fodari, aut luto sum fieri, dum cuius lumen corporibus immiscetur, nequaquam. At ista tamen non sunt à natura corporum aliena. Illud uero omni's expers materie, incorporeumq; Dei uerbum, quod ipsa uita est, & ipsum lumen intelligibile. & alia quacunq; prius enumerata sunt, quicquid diuina atq; incorporea sua ut attigerit, uiuere id, degeneret. & lumina rationali nescie est. Hac sanè ipsa ratione, quodcumq; etiam corpus attigerit, sanctificat protinus id, illuminatumq; est, ab eodemq; eruditio omnis, omniq; infirmitas, aliaq; eiusdem generis uniuersa refugunt. Primitio autem illius plenitudinem adipiscitur. Sic sanè etiam mortui illud uerbi corpus, ubi exiguum quiddam, uitatem illa uerbi attigit, tum exiccatum est illico, ac reuixit: & mors uitam effugit, & ipso lumine obscuritas dissoluta est: et coram illius incorruptione: quod mortale, immortalitatē.

Cor. 1. 5. Scholia in Cap. XIII.

DE personali & admiranda unione, duarum in Christo naturarum, diuinæ & uidelicet, secundum quam in uerbo est, eterno Patri & Spiritui suæ, & humana, secundum quam nobis equis est, ut semini Abrahe non angelos affumfit, hoc capite disputans Eusebius, hec tradit. 1. Verbum carnem esse factum. Ioan. 1. Cap. 2. Diuinam naturam nobis incommodi, aut leuis percepisse, ex illa cum carne unione inseparabili. 3. τὸν λόγον agere & uim suam exercere per humanam natum. 4. Hec si quis expedet, facile cōv' yoco natum, quoniam Eutyches confinxit, & mox sicut Nestorianam locum in hac doctrina non habere deprehendet. Postremus addere libuit, ut quae uis est precessent palam fieret.

Christus primus nostra gloriose resurrectionis. Cap. XIII.

CAETERUM quid'nam aliud tandem? quam quod totus homo ab ipsius Dei natura absorptus est: & rursus Deus fuit, Deus uerbum, cuius uia diuerat etiam antequam homo fieret: & secundum Deum hominem fecit, spei nostra primitias: hunc ipsum interim ad illius uite æternæ quam penas se haberet, atq; ad dignitatis in diuinitate, ac beatitudine communitatem afflatus mens nobisq; itidem omnibus, futura apud ipsum & cum ipso immortalitas ac regni, maximum hoc præbens indicium.

Scholia in Cap. XIII.

DE exaltatione Christi secundum humanam naturam, ad dexteram Dei, hoc est de gloria diuinæ inenarrabilis, Dominus nostri Iesu Christi, cui dedit Pater omnem potestatem in celo & in terra, differit Eusebius in hoc capite. Ceterum nec uerba: Totu' homo ab ipso Dei natura absorptus est: non uacant pericula, nec imitanda nobis sunt. Nos certò statuimus, gloria, luce, eminentia, potestate diuina, hominem Christum à uerbo exornatum & instructum esse, sic tamen ut non absorpta humana natura, quicquid à Verbo affumtum est, id omne in diuinam conuertetur naturam. Ita autem gloriosissimum Christi corpus inter spiritualia (que vocat Paulus. 1. Cor. 1. 5.) corpora, non modo principium obtinet, sed etiam quia uerbo federe τῷ λόγῳ uiculum est perfondit, ac omnia infinita mundi antecellit, quia ad dexteram Dei exaltatum est: tamen non id est totus homo absorptus est, nec corpus Christi corpus humanum esse desit, sicut Enthusiaste putant. Vt illissimum fuerit, me iudice, de Domine nostro Iesu Christo, ut de Christo, in concreto (ut quidam loquuntur) non autem in abfracto, de natura, periculose disputare, & eo contendere ut in Christo non uiuere & eis pacis studium in nobis tegetur.

Christus à Propheta appellatur Deus, Dominus, & Ponifex. Cap. XV.

HOc sanè fuit illius ad homines accessionis extreum, ut sic cum qui ab ipsius patris cognitione aberrauerat, ad eam ipsam reduceret, & cognatum atq; amicum, suacq; ipsius donatum, ornatumq; imagine, prope ut gaudia a possessione donaret, amicuum ipsum patris ac familiarem efficeret hominem, paucus est: Sic sanè, ut paucis absoluam, hæc Salvatoris ac Domini nostri Iesu Christi consideratio & materia, uariam habens dispositionem,

dispositionem, ex propheticis Hebreorum oraculis confirmabitur, sanè quæ admodum paulo post accepta ab illis testimonia demonstrabunt, recenti oribus literis veteri comprobantibus, & angelicis testimonijs prophetica quasi certa impresa nota commendantibus. Ceterum quando hæc ita se habet, tempus est deinceps de apostellatione eiusdem differere, quatenus & Iesus & Christus dictus est, nec non per quas prophetias nominatum ante sit denunciatus. Primumq; illud contemplum, quid nam ipsum Christi nomen significet, antequam propheta de propria inspectione oracula colligere incipiamus. Par autem est arbitror, de ipsa primùm Christi appellatio ne tractare, illiusq; intellectum distinguere, ut nihil prorsus nos lateat eorum quæ hoc loco queri solent. Alius igitur ab ijs quæ propria sunt, & quæ ad nos magis spectant, initio sumpto, dixisset Moslem primum omnium in legibus posuisse, eos qui Deo consecrati essent, unguento comparato ungii folios, fragrantia scilicet quadam opus esse corporibus, ead bene olere oportere ratus, quandoquidem omne quodcumq; male oleat, sceleratis atq; im-

Lxx. 13. 2. Psal. 13. 2.

mundi potestibus est amicū: sicut contrā studiosis bonitatis, quodcumq;

qui fragrantiam amet.

Ex quo etiam, ut incensis & fumigationibus compo-

sit, ab abundante fragrantiam, singulis diebus uterentur sacerdotes in tem-

ple legibus faxisse, ut dum sciaeret misericordia, & quicquid male olet, repellit,

defluens quædam diuina precantibus immisceatur.

Nam propter hanc i-

psalmi causa etiam unguentum odoratissimum, ad ungendi ulum ungen-

tari arte componi solitus, ut eo ungerentur, qui communibus rebus publi-

Christus ab

proficiendi fuissent, & Christi nomen primum Moslem ijs qui ita unge-

rentur imposuisse: id autem uincionis genus, non solum pontificibus funde-

atus.

traditum, sed & prophetis & regibus qui posita fuerint, quibus etiam ipsis

olis hoc unguento ungifas esset.

Hæc igitur dictu' quidem faciliora fuissent,

longe tamen remota à diuina & sublimi prophetæ ipsius intelligentia: si qui

dem admirabis ille, atq; ingēs revera facrorum administrator, qui omnem

terrenam & corpoream naturam, in solis nouerat qualitatibus discretam,

nullo modo alia honore aut precio dignior ē iudicauit, utpote quum

omnia nosset ex eadem orta materia, qua neq; unquam sifit, neq; stabile

quicquam in natura habet, semper autem fluit, & ad propriam corruptio-

nem festinat.

Non igitur quod suave esset in corporibus, elegit neq; ipsum

per se quod sensus ipsos demulceret, præstatum hoc namq; animæ ultimum fu-

isset, quia in humum & ad corporum uoluptatem declinaret. Etenim innu-

merabiles effeminata corpora habentes, & alioqui uitios obnoxii, & intem-

perantes, qui unguentorum operosa uarietate uti solent, animas interim o-

mini fodiunt omnibusq; forditibus male olentibus circumferunt: sicut contra

rio quæ Dei amici sunt, ipsam uirtutem olentes, & multo præstatiorem à mo-

destia atq; à luxuria & ab omni pietate halantem fragrantiam, quam de terre

odoramentis trahentes, odorem corporum que de materia constant, nihili

prosunt faciunt.

Hæc igitur quum egregie admodum percepta & cognita

haberet propheta, unguentorum atq; incensorum nullam præcipuum gere

bat curam, meliorum uero ac diuinarum rerum imagines, quantum poterat

per corpora ijs quæ sunt duxat, neq; usquam aliter diuinæ res doceri po-

tent, exhibebat. Nam quod ipsum hoc diuinum quoq; oraculum respondet

it, palam descriptum habetur, his uerbis: Vide ut facias omnia ad exemplar-

quod tibi monstrarum est in monte. Igmar aliarū rerum quæ peripheret hæc

quæ exemplar nominare consuevit, illum unguenti usum, illæcunctione fa-

cuit. Sublimior tamen earu' rerū, & quæ de arcans proferri solet ratio, pro-

mea dicendi facultate, talē habebat sensum, quod solū est bonū, solūq; re ue-

ta fragrans & preciosum, atq; omnis quidem uitę principiū & sōns, omnib.

Exod. 2. 5.

E 3 autem

autem una cum eo ut sint, etiam id ut bene sint largiens, unum sicut illud He
brorum ratio nouerat, qui quidem uniuersi prius est autor, ipsum utiq; al-
tissimum ac totius regem, omniumq; rerum opificem Deum. Huius itaq; su-
prema atq; ingenitae diuinæ essentia virtutem illa, quæ omnia ualeat, omne
bonum præstat, omnem pulchritudinem subministrat, diuinus spiritus, pro-
Dei oleum. prio & cōuenienti exemplo conferens atq; accommodans, Dei oleum appella-
lat. Quare & Christum, & unicūm eum, qui illius particeps sit, uocat. Oleum
uero in his noli miserationem accipere, neq; in rebus aduersis mororem; sed
Id quod certa plate fructus emittit, quod ex humida materia nihil habet ad-
mixit, quod lumen auget, quod flos subleuat, quod labores auferit, quod
eos qui ipso unguntur hilares facit, quod instar luminis de seipso uibat, sp̄e
dores, nitidumq; ac micantem eorum qui ipso utuntur cōparat uultu, quod
utiq; ipsum etiam diuinæ literæ produnt illis uerbis. Ut exhibaret faciem in
oleo. Haec igitur exemplo supremam eius Dei, qui omnium est princeps, o-
mniumq; rex, uirtutem comparans oratio, eū qui solus hoc toto uncus est,
quiq; diuinæ atq; eius qua cum nullis alijs communiquerat paternas fragran-
tiae princeps factus, & quifolo exilio genitus Deus uerbi, cōmunicatione
gignentis in genti, Deus de Deo est declaratus, Christum atq; unicūm uoca-
vit. Quocirca in Psalmis ad hunc ipsum, qui à patre uncus est, sic quoddam
oraculum dicit: Sedes tua Deus in seculum seculi, uirga directionis, uirga re-
gni tui. Dilexisti iustitiam, & odisti iniuitatem, propterea unxit te Deus. De-
us tuus oleo leuitate, pro participibus tuis. At uero una quidem est olei natu-
ra: sed unguenti qua est, ea multarum in item concordum significat. Proin-
de etiam prima illa & ingenita omnium regis Dei uirtus, quatenus quidem
simplex atq; incomposita, nulliç; alijs naturæ commixta intelligentia simpli-
ci olei locutioni collata est: quatenus autem plurimas in eodem considerati-
ones cōprehendendi uim habet, ut quod facere potest, quod regnare, quod
prouidere, quod iudicare, quod amore prosequi homines, quod salutē af-
fere, aliaq; innumerabilisqua intelligentia considerantur, unguento rufus
hæc ipsa qua & multa & bona comprehendere potest uis, meritis compara-
ta est: quo unguento eum qui Dei & ueris & solus est pontifex, unicūm es-
se, diuina non docent oracula. Et primus quidem ipse Moses, qui in arcana
diuinarū rerū inspectione ac mysteriū, qua ab ipso in iis uisionibus, quib; Deum
præsentem agnoscet, de primo & solo unceto, & pontifice Dei per-
fecta sunt, dignus habitus est, imagines iubetur in terra & notas cōficere eo-
rū, que in illis Dei uisionibus intellexerat: ut qui talibus notis ac signis digni-
habiti erant, ea possent tantisper meditari, jscq; se exercere, dum qua uera es-
tent inspicere non dabatur. Is igitur selectūm interim ex iis hominibus, qui
in terra uersantur, uirum ad sacra Deo facienda idoneum, primus Christum
nominauit: appellationem ad ea referens, qua intelligentia consideran-
tur. Qui sane quum hunc quadam frangenti uincione præstantiorē egerit
hominibus declaraser, uerissimē & planissimē denunciavit, omnem naturā
qua creata est, multoq; etiam magis humanam per se, dum à uirtute increa-
ta reliquitor, præstantiorē cuiuspiam fragrantie indigere: sed qua partis qui
demi illius & ingeniti est, eam attingere nemini fas est. Vnde enim diuina taxat
gratiū unico, primoq; genito, hoc reseruatum est donum. Qui autem post illū ex-
iit perfus. Stū, ij non aliter quā per eiusdem unigeniti communicationē, bonoris cōpo-
l. Cor. 12. tes fieri poterant: spiritus ergo diuini id quod apud Mosem fertur, nota quo-
dam era. Diuinae porro donorū sunt, fed' idem est spiritus: cuius maxime
uerti particeps studeant, & sacerdotes, & prophetæ, & reges, opus esse ar-
bitrabatur, utpote qui non pro leipsis soli, uerum etiam pro tota gente Deo
sacrati essent. Quod autem rerum magis diuinarū, Molisa illa nota quādā
essent,

essent. & quā fieri posset, ut etiam sine terrestri unguento, quæ diuino spiritu
afflati essent, Christi nominarentur, agendum aliquanto diligentius conside-
remus iam nūc. David igitur in Psalmo 104. dum quæ ad Abraham, & Iacob
et Iacob pertinent, historias repetit, ipsos plane illos ueteres partes, et qui an-
te Mosis ætatem fuerunt, Christos uocat: nollam ob aliam causam, quā pro-
pter diuini spiritus, cuius particeps erant, influentia. In expositione igitur
historiarum, quemadmodum hospitio ab externis suscepit, & quemadmo-
dum insidijs circumuenit, salutem à Deo colectu fuit, sicut Molisa naria
tione prodit, prophetas illos simili & Christos nominat: tame si non
dum Moses in hominibus degebat, neq; unguentum ex lege eiusdem com-
paratum adhuc fuerat. Auditigitur quod dicat Psalmus: Memento mirabili
eius quæ fecit, prodigia eius, et iudicioris eius, Semē Abraham, serui eius,
filii Iacob, electi eius, Ipse Dominus Deus noster, in uniuersa terra iudicis e-
ius. Memor fuit in seculum testamenti sui, uerbi quod mandauit in mille ge-
nerationes, quod dispositum ad Abraham, & iuramenti sui ad Iacob. Et statuit
illud ad Iacob in præceptum, & ad Israel in testamentum aeternum, dicens:
Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hereditatis testis, & transiit de
genere in gentem, et de regno ad populus alterum. Non permisit hominē noce-
re ei, & corriput pro eis reges: nolite tangere Christos meos, & in proprie-
tate meis nolite malignari. Haec tenus quidem David. Moses uero, etiā, quos
reges corriput, narrat, dicens: Et cœlitus ait Dominus Pharaonē plagi ma-
ximi, & domū illius, properat Sarai uxori Abraham. Etrusus deo rege,
qui regnabat in Geraris, scribit: Et uenit Deus ad Abimelech in somnis no-
ctu, & dixit: En morieris tu propter mulierem quā tulisti, (hæc autē erat uxor
Abrahā) Porro deinceps sermone progressus, de eodē ait: Nunc autē redde
uirō suo uxori, quoniam propheta est, & orabit pro te. Vides ut hoc in loco
ueteris Dei amicos & prophetas David, & potius per illū diuinus spiritus,
Christos appellauerit nullo terrestri unguento uncios? qui enim, quæ Moses
posteriorib; temporibus id instituerit. Cœterū, audi nunc Esaiā quoq; ita de
Christo manifestissime canentē, tanquam deo qui & redemptor & salvator
de Deo sit intendens ad homines, quicq; uenturus ut captiuas animas geren-
tib; liberationē, mentes uero obsecratis, uisu recuperationē nunciet. Hūs
enī rufus propheta non cōparato unguento, sed eo quod paternæ diuinita-
tis sit proprii, & sola intelligentia captiatur. Deumq; ipsum maximē deceat,
Christum extitisse docer: qui non ab hominib; sed ab ipso patre uncus sit.
Dicit ergo exilis persona: Spiritus Domini super me, propterea quod unxit
me euangelizare pauperib; misit me, sanare contritos corde: prædicare ca-
ptiuas remissionē, & cœcis uisum. Primum igitur hoc tenetur. Esaiā sicut
David, quæ uerū dixerit ad homines, & prædicatur captiuas remissionē, ac
cœcis uisum, hunc nō cōparato unguento, sed eo quod ingenit, paternēq;
atq; omnib; honestitate referata uirtutis sit proprii. Christus extitisse, uaticinari.
Ex quādā uero propheticā consuetudine, quod futurū est, propheta quasi
præteritū enunciat, & tanquam de seipso uaticinante significat. Hactenus
igitur eos qui ab ipso Deo, & non ab hominibus, & spiritu diuino, non con-
fessio oleo ueneretur, re uera Christos nominari dicimus. Sed iā tempus est,
ut uideamus, quemadmodum diuina quādā uirtute, & præstantiore quāna
tura homini fert, uero Dei Christū extitere, Hebraica ratio docet. Audi ego
rufus David, qui aeternum quendam sacerdotem uidisse se ait, atq; hunc do-
minus suum appellat, & federe cunctē eū Deo patre cōstitutur in Psalmo no-
no & centesimo, ubi sic ait: Dixit Dominus Domino meo, sedē à dextris me-
is, donec ponam inimicos tuos scabellū pedū tuorū. Virgā uirtutis tug emit
tibi Dominus ex Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorum.

Sacerdos atque
secundum
ordinem Mel-
chizedek.

Hec *et* **quoniam** **Tecum** principium in die uirtutis tuæ, in splendoribus sanctorum tuorum, ex alibi rectius ex utero anteluciferum genui e. Iurauit Dominus, & non poenitebit eñi. Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec. Et sane inspicie quædam in his uerbis David, qui totus Hebraicus gentis rex erat, & præter regalem dignitatem, etiæ diuinu spiritu ornatus, agnouerit quædam ita magnum, atq[ue] ita supra modum admirabilem, eum utiq[ue] de quo ipse loquitur, & quæ in spiritu uiderat, ut dominum illū suum appelleret. Dixit enim inquit Dominus Dominu meo. Quinetia pontificem æternā eudem intelligit, & sacerdotem Dei altissimi, & confidorem Deli patris, & prolem eiusdem, aquifineunctione fieri sacerdos Dei apud Hebreos nemo poterat. Quo circa illos omnes nominare Christos, idem libenter confuerunt. Christus ergo etiæ is utiq[ue], de quo loquitur Psalmus, sacerdos erit. Quomodo enim etiam propria fæcia sacerdos esse diceretur, nisi idem prius Christus existimat, sed etiam in æternum sacerdos esse dicitur. Porro hoc amplius naturam humanæ accommodari non potest, nec enim hominis æternum durare, quoni am mortale & fragile planè nostrū est genus. Excellentior ergo quipq[ue] quæ ut inter hominis natura consistit, is qui in his uerbis significatur. Dei sacerdos erit, qui cum iurisficio affirmacione, perpetuo duraturum atq[ue] infinito sacerdotio ad Deo acciperit. Iurauit enim inquit Dominus, & non poenitebit eum, Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec. Quoniam enim Melchisedec Moses sacerdotem Dei altissimi fuisse conscribit, nullo artificio unguento intinctum, & multo ante leges ab ipsa scriptis etiæ munere functum, aut uitute longe præstantiorum illo tam decantato Abraham (sic enim ait) Et Melchisedec rex Salem, sacerdos Dei altissimi benedixit Abraham, planeq[ue] sine omni controversia. Apostolus ait, quod inferius sit à superiore bene dicti, quoniam igitur hic Melchisedec, quicunque ille fuerit, ita inductus est, ut nullo artificio unguento intectus intelligatur, sed altissimo Deo consecratus, merito etiam is de quo uaticinatur David, secundum ordinem Melchisedec, magnus quidam esse & natura omnibus superior dicitur, utpote qui & supremi Dei sacerdos, & increata potestate confessio, & ipsius prophetæ ac regi dominus, & sacerdos, non simpliciter, sed in æternum sit patris. Dicit autem diuinus quoq[ue] Apostolus, explorans ea quæ ad hos locos pertinent, In quo (inquit) abundantius uolens Deus ostendere hæreditibus immobilitatem consilii sui, interposuit iusturandum, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solam beacum. Etrurius: Alij quidem sine turelurando sacerdotes facti sunt, hic autem cum iurelurando, per eum qui dixit ad illum: Iurauit Dominus, & non poenitebit eum. Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec. Et alij quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod motu proibuerent permanere: hic autem eo quod maneat in æternis, sempiternum habet sacerdotio, unde & saluare in perpetuæ potestis accepte per ipsum ad Deum, semper uerens ad interpellandum pro nobis. Sane per haec commendatur quædam quæ est in ijs quæ sunt, & quæ consistit in ijs quæ sola intelligentia capiuntur, diuina uirtus, quæ Deo unita est (ut in oraculis Hebraeorum legitimus) consecrata est. Neq[ue] uero terreno atq[ue] humano unguentum, sed alterius generis quod Deum deceat, diuinæq[ue] uirtute potestate ad munus sacerdotis obediunt, Deoq[ue] patri præstanti, confirmatis consit. Ei igitur de quo Psalmus uaticinatur apparent prorsus sacerdotem quædam esse sempiternum, altissimis Dei filium, tanquam ab ipso altissimo Deo gentium, & illius regni confidorem. Est etiam ostensum, ut qui per Esaiam significatur Christus, non ab hominibus factus sit, sed ab ipso patre per spiritu diuinum sit undatus, & ad homines qui captiuū tenerentur redimendos missus.

Hunc

Vnde *Christi*
non *corpo*
ris, sed spiritu
li.

Hunc igitur diuinu spiritu incaitus Moses, dum imagines ac notas ipsius, ut in hominibus constituit, comparato unguento interim diuini spiritus loco, quem in hominibus prætulerat, sacerdotem ininxit, Christumq[ue] eum & unicū relatione ad eum qui uerus est, appellauit. Quod autem hæc ita se habent, quis, cui fides habatur, testis ipso Moysi dignior? in ijs enim quæ absit, Christi scripta sunt respondentē sibi Deum ac Dominum, palam sibi impersasse dicit sunt.

Sacerdotes ut

doceat, ut secundum exhibitam sibi intelligibilem ac coelestem illius uisibilium atq[ue] incorporarum imaginem complectetur. Itaq[ue] coelestium angelorum, diuinarumq[ue] potentiarum ordines, adumbratione ac figura quadam dicitur defensisse, quum ipsi utiq[ue] oraculum dixisset: facies omnia ad exemplar quo à tibi demonstratum est in mōte. Ergo quemadmodum reliqua, Exod: 2: 18 & pontificem induxit, quem terrestri unguento uengeret. Itaq[ue] umbratiu[m] quædam ac simulatum, non autem uerum Christum & pontificem, illius tamē coelestis Christi & pontificis instar expressit. Cæterum, ut propriè quidem Christus non homo fuerit, uerum Dei filius, qui deuixit paternu[m] diuinitas sit decoratus, & multo præstantior, non solum mortali humanac natura, sed etiam omni intelligibili in rebus creatiis efficiens intelligatur, plenarie arbitrio demonstrans, præter unum illud quod ad ea quæ antehac dicitur, addendum esse arbitrio, ab eodem utiq[ue] David in quadragesto quarto Psalmo inscriptione præposita, illa quæ est pro dilectione, & ijs qui immurabuntur, Deum simili & regem & Christum unum & eudem quædam appellari, his quidem uerbis: Eructauit cor meum uerbum bonum, dico ergo opera mea regi, lingua mea calamus scribæ uelociter scribentis, speciosa forma praefiliis hominum. Quibus deinceps adiungit: Sedes tua Deus in seculum seculi, uirga directionis, uirga regni tui, & odilis iniquitatis, proprieť uxoris te Deus Deus tuus oleo exultationis, p[ro]p[ri]e p[ar]ticipibus tuis. Considera ergo diligenter, quemadmodum secundum Psalmi inscriptionem, tum pro dilectione le uerba facere initio statim ostendat, tum etiam ut ad intelligentiam eorum quæ dicenda sint, auditorem commoueat, significat præterea quæ nam sit huius orationis ita disponenda causa, quum ait: In finem pro ijs qui immurabuntur, ad intelligentiam, pro dilectione, immutandi quæ.

Ponò quoniam alios dixeris immutandos, pro quibus hic Psalmus fit dictus, nisi eos qui mutandi sint à priore uita ac moribus, transferendi, & ex alijs ali futuri per eum, de quo idem Psalmus uaticinatur: hic autem est dilectus Dei, pro quo in ipsa prophetia, intelligentia esse opus. Psalmus ipse in ito nobis præferbit. Quod si dubites, quis hic tandem sit dilectus, de quo in hoc Psalmo tale habeatur uaticinium, uestigio tibi ipsa oratio declarabit, quæ initio statim ita ait: Eructauit cor meum uerbum bonum. Dixerit autem quipq[ue] ipsam illud significari in principio apud Deum uerbum. De quo theologicis scribens magnus Euangelista Ioannes, sic loquitur: In principio erat uerbum, & uerbum erat apud Deum, & Deus erat uerbum. Illud uero, Eructauit cor meum uerbum bonum, siquidem ex persona patris & Dei uiuersi dicitur, unicum genitum Dei uerbum significauerit tāquam filium qui de patre exiret, non profectione aliqua, aut divisione, aut sectione, aut diminutione, aut alia quipiam eiusmodi ratione, cuiusmodi in corporibus agnoscere conveiuimus. Impia enim illa & omnino procul abducta, lōgeq[ue] Psal: 109: semota, ab illa generatione ineffabilis. Cæterum, secundum ea quæ prius a nobis excogitata sunt, etiam hec portet assumere, quod quemadmodum quidem, ubi de utero Dei, & ante luciferum genitus dicitur, figurat̄ nos talia intelligere oportet, & secundum considerationem illam duntaxat, quæ de saceribus habetur, quæ sola intelligentia capiuntur, ita etiam illud accipere

Eccl: 5 debemus;

Ies. 45:5. debemus: Eructauit cor meum uerbum bonum, quod quidem diuinus spiritus secundum solam intelligentiam enarrat. Quibus sanè nos uerbum illud, pro clausis addere possumus satis commode, quod & consueulum in omnibus dicere quæ de illo theologice feruntur, & omni pietate referum est, Generationem eius qui enarrabit: quamvis mortalibus huminisq; vocibus consueuerint nobis literæ diuinæ etiam illius ortum expnere, & uteri uocabulum in eo usurpare: hæc enim sola contemplatione secundum intelligentiam captiuntur, nec alter quidem quam si legibus allegorizæ quæ permutterio dicitur, subiecta fuerint. Quia quidem ratione etiam illud: Eructauit cor meum uerbum bonum, de primi uerbi constitutio-
Psal. 44. ne, illiusq; propagatione dictu est, quipiam affirmatur, quando non alter cor, secundum illud cor duxaxat, quod apud nos intelligitur, in Deo patre accipieras est: & sic quidem illius quipiam, uerbum quod erat in princi-
Ioh. 1:1. pio apud Deum, id dixeris habendum, de quo Psalmus loquitur, quod est am bono merito dictum sit, tanquam de patre optimo genitum. Nos autem in Psalmo si longius paulo progediemur, hunc de quo tale uaticinio um fentur, hunc inquam ipsum dilectum Dei, unctum uisus rufus, non sicut in Mose, aut ab alio quipiam homine, sed ab ipso ingenito, & omnis intra se ipsum habente Deo atque eius ipsius patre, inuenimus. Progres-
sus igitur deinceps, sic ait: Propterea unxit te Deus Deus tuus oleo exulta-
tionis, præ participibus tuis. Eum igitur qui huius quoque Psalmi te-
stimonio unctus esse dicitur, quoniam alio nomine quis appellauerit, quem Christum? Habemus igitur iam nunc in his uerbis, duas huius qui tales uaticinio prædictarunt denominations, Christi & dilecti, quum ipse unictonis autor, unus & idem sit dictus, quoctca unctus esse dicitur, is de quo sermo est, oleo exultationis: ut ea causa intelligatur, quæ percurrenti ubi pauca, uel potius omnem talium uerborum sensum disponenti constabat, profert igitur Psalmus ipsum planè de quo interim uaticinatur, ipsum in-
quam Dei dilectum alloquens, ea uerba quæ paulo ante expedita sunt, in quibus dictum est: Sedes tua Deus in seculum seculi, uirga direc-
tio[n]is, uirga regni tui: dilexit illud, & odisti iniuriam, propterea un-
xit te Deus Deus tuus oleo exultationis, præ participibus tuis. Infici-
gitur, Deum in his alloquatur planissime, an non, nempe tu, inquit, Deus, pro eo quod est, ô Deus, sedes tua in seculum seculi extat, & uirga direc-
tio[n]is, uirga regni tui. Et quoniam tripli Deus dilexit illud, & odisti iniuriam, propterea unxit Deus Deus tuus, & Christum te præ-
mnibus constituit. Sed longè his clarius scriptura Hebreorum idem de-
monstrat, quam Aquila accuratissime interpretans, his uerbis edidit: Sedes tua ô Deus in seculum & ultra, sceptrum directionis, sceptrum regni tui, di-
lexisti quod iustum est, & odisti impietatem: super hoc unxit te ô Deus, De-
us tuus oleo iustitiae ab amicis tuis. Pro eo igitur quod est, Deus Deus tuus,
Aquila inter- Hebraicu[m] ipse contextus habet, ô Deus, Deus tuus, ut totu[m] sit: Dilexisti ô
per. Deus qd iustus est, & odisti impietatem: propter ob h[ab]itum cauam, unxit
te ô Deus ille: q[ua]tu[m] quoq[ue] est Deus, ut sit & qui unig[er] Deus, & q[ui]ungit, q[ui]
quidem sit omnium Deus. Hoc aut ei qui Hebraicam linguam diligentius
attenderit, olate admodum constabit. Nam in prima denominatione ubi A-
quila, Sedes tua ô Deus, interpretatus est, qui planè pro eo quod est Deus,
ô Deus enatclavit, ipsum Hebraicu[m] habet Elohim. Porro hic istud in illo, Pro-
pterea unxit te ô Deus, ipsum Elohim intelligitur, quod uocatio casu ô
Deus, significat. Pro recto uero nominis casu, ubi dictum est, propterea un-
xit te Deus tuus, ipsum Hebraicu[m] habet eloach, admodum accurate argu-
ex-
quisitum, ut sit, ipsum quidem Elohim, uocatio casu, significans, ô Deus, uero

443
uerò eloach, Deus tuus, recto casu. Ut hæc sit exquisitissima interpretatio, quæ habet, Propterea unxit te, ô Deus, Deus tuus. Clarissime igitur in his Deum alloquens, oraculum ait ipsum unctum esse à Deo, oleo exultationis præ omnibus, q[ui] unquam eiusdem cum ipso participes fuerint appellati-
onis. Habet igitur in his planissime Deum qui ingerit, & Christus efficitur, non unguento compositum, nec alii hominibus, ad id dignitatis proœctum, acne eadem quidem cum carceris hominibus ratione. Porro hic idem est & dilectus Dei, & eiusdem proles, & sacerdos æternus, & confessor patris di-
ctus. Sed quis hic tandem erit, nisi primum genitū Dei uerbum, qui in prin-
cipio apud Deum Deus erat, qui per totam diuinam scripturam prædicat, Ioh. 1:
tur ut Deus: quemadmodum deinceps oratione longius progressus, pluri-
bus uerbis ostendam. Quum hæc igitur à nobis hacenus considerata sint
de Christi propagatione, deçq; eiusdem appellatione, agendum propositum
argumentum repetamus: & quā multis propheticis prædictionibus Chri-
stus nominatum sit antea nunciatus, contemplemur.

Schol. in Cap. X. V.

Disputa Eusebius in hoc capite de Nominis Christi, & eius uincione spirituali ac sacerdotio, ex
sententia Davidis & auctoris Epistole ad Hebreos, ille enim in 45. v. 10. Psalmis de Chri-
sti Sacerdotio multa preclaræ (ut omnia illa) dixit: Hic uero in 5 v. 7. Epistole cap. alijsq; in locis sa-
cientissimi & filios illa Scriptura dicta explicit. Miserum autem est Eusebius & alijs ov. γερόντες,
in assertione diuinatatis & λόγως tantoper placuisse illud: Generationem eius quis enarrabit: cum tau-
men de diuina natura in Christo, eo loco, ex professo non agat testatas.

Quā multis scripturis Christus nominatur, qui à regibus & principibus & gentibus & populis circu-
mueniuntur, & ab ipso Deo gignitur, & filius hominis appellatur, genitumq; & finium
terra fortiter accipit a patre, antea sit enunciatus. Cap. XVI.

Vare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt ananias: adstituerunt Psal. 2:
reges terra, & principes conueniunt in unum aduersus Dominum,
& aduersus Christum eius. (quibus deinceps adiungit:) Ego autem consti-
tutus sum rex ab eo super Sion monte sancto eius, nuncians præceptū Do-
mini, Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te: Postula à
me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos
terre. Planissime etiam in his diuinis spiritibus Christum appellat, Deicē eum
dem filium uocat, sicut nos docuerunt ea quæ superius dicta sunt, simulq;
& circumuentrem quandam futuram contra illum significat, & gentium
per eundem futuram uocationem antē denunciat: quæ quidem re ipsa pa-
lam in Salvatore nostro Iesu Christo, ipse rerum eventus declarauit. Nec dis-
igitur gentes, & populi, & reges, & principes desistunt, tum aduersus illum,
tum aduersus eiusdem doctrinam conuenire, quod si hæc Iudei ad futurum
referant tempus, iam illos fati oportet, eum quem ipsi expectant Christi,
rurus circumuenientium, sicut præsens habet oraculum, quod ait: Adistite iudei quæ
runt reges terra, & principes conueniunt in unum, aduersus Dominum & Messianum eum
aduersus Christum eius, quod sanè daturi nūquam sint, quippe qui magnū peccent.
quendam principem, regemq; æternum, redemptoremq; suum fore et qui
uenturus sit, Christum, expedient. Nam si & ille quum uenerit eadem pati-
atur, quæ iam passus est qui uenit, quid cause sit cur illi potius quam huic
credendum, aut non credendum? quod si inde exclusi, ad Daud, siue ad
quempiam ex illius nepotibus iudaica gentis regem, oraculum referat, iam
erit demonstrandum, quod nec Daud, nec alijs quipiam eorum qui un-
quam apud Hebraeos illius uoces fuerint memoratur, qui aut filius Dei sit ali-
quo oraculo dictus, aut ab ipso Deo genitus, sicut ille de quo Psalmus uati-
cinatur, nec imperans cunctis gentibus & regibus & principibus & popu-
lis, qui